

mgr inż. Małgorzata Głowacz*

Europejski system normalizacyjny

Od stycznia 2013 r. we wszystkich krajach UE funkcjonuje Rozporządzenie nr 1025/2012 r. Parlamentu Europejskiego i Rady UE z 25 października 2012 r. w sprawie normalizacji europejskiej, zmieniające dyrektywy Rady 89/686/EWG i 93/15/EWG oraz dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 94/9/WE, 94/25/WE, 95/16/WE, 97/23/WE, 98/34/WE, 2004/22/WE, 2007/23/WE, 2009/23/WE i 2009/105/WE oraz uchylające decyzję Rady 87/95/EWG i decyzję Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1673/2006/WE (Dz. UE. L 316/12). W budownictwie i przemyśle związanym z budownictwem rozporządzenie to powinno przyczynić się do zwiększenia konkurencyjności oraz obniżenia kosztów produkcji i sprzedaży.

Cel Rozporządzenia 1025/2012 r.

Przez wprowadzenie nowych zasad regulujących działania normalizacji europejskiej, władze UE zamierzają wspierać innowacyjność i konkurencyjność gospodarki europejskiej, a przede wszystkim ułatwić i przyspieszyć procesy wprowadzania na rynek i rozpowszechniania innowacyjnych rozwiązań. Działania te będą miały także wpływ na innowacyjne technologie i wyroby związane ze zrównoważonym rozwojem budownictwa. Opracowanie Norm Europejskich o charakterze horyzontalnym (o szerokim zakresie oddziaływania, dotyczących budownictwa jako całości), pozwala na ocenę zgodności obiektu budowlanego lub jego składowych z założeniami zrównoważonego rozwoju. **Komitet CEN/TC 350 (Committee European de Normalisation/Technical Committee 350) – Zrównoważone budownictwo** zajmuje się opracowaniem norm przewidzianych jako wytyczne do oceny budynków lub wyrobów. W normach wykorzystywana jest analiza cyklu życia (LCA) oraz łatwe do porównania wskaźniki, wyrażane wartością liczbową.

Głównym celem Rozporządzenia nr 1025/2012 r. jest zapewnienie możliwości skutecznego i efektywnego wykorzystania norm i normalizacji przez usprawnienie współpracy między europejskimi i krajowymi jednostkami normalizacyjnymi, państwami członkowskimi i Komisją Europejską, a także wspieranie prawodawstwa i polityki Unii za pomocą procesów normalizacyjnych. Postanowienia rozporządzenia mają m.in. zapewnić transparentność prac normalizacyjnych, usprawnić udział przedstawicieli zainteresowanych stron, a także większą dostępność dokumentów normalizacyjnych, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb małych i średnich przedsiębiorstw.

Zgodnie z Rozporządzeniem 1025/2012 głównym celem normalizacji jest określenie dobrowolnych specyfikacji technicz-

nych lub jakościowych, którym mogą odpowiadać obecne lub przyszłe produkty, procesy produkcji lub usługi. Normalizacja może dotyczyć kwestii takich, jak unormowanie klas lub rozmiarów danego produktu lub specyfikacje techniczne na rynkach produktów lub usług, na których niezbędna jest zgodność i interoperacyjność z innymi produktami i systemami.

REGUŁY

W rozporządzeniu ustanowione są reguły dotyczące współpracy pomiędzy europejskimi organizacjami i krajowymi jednostkami normalizacyjnymi, państwami członkowskimi i Komisją Europejską; ustanawiania Norm Europejskich i europejskich dokumentów normalizacyjnych dotyczących produktów i usług w ramach wspierania prawodawstwa i polityki UE; identyfikacji specyfikacji technicznych z dziedziny technologii informacyjno-komunikacyjnych (TIK), kwalifikujących się do powoływania; finansowania normalizacji europejskiej; uczestnictwa zainteresowanych stron w normalizacji (E. Zielińska – „Rozporządzenie w sprawie normalizacji – Wiadomości PKN – Normalizacja 2/2013”).

ZASADY

Do rozporządzenia wpisano zasady normalizacji uznane przez Światową Organizację Handlu (WTO) oraz przyjęto, że normalizacja europejska jest organizowana **przez zainteresowane strony**, a w przypadku Europejskiego Komitetu Normalizacyjnego (CEN) i Europejskiego Komitetu Normalizacyjnego Elektrotechniki (CENELEC) na podstawie zasady delegacji krajowej.

Spójność, przejrzystość, otwartość, konsens, dobrowolność – zgodnie z tymi zasadami od lat funkcjonują systemy normalizacyjne, ale po raz pierwszy zostało to oficjalnie wpisane do aktu prawnego.

Rozporządzenie porządkuje przepisy dotyczące normalizacji rozrzucone w różnych aktach prawnych i w zasadzie zastępuje wszystkie odnoszące się do norm i normalizacji postanowienia Dyrektywy 98/34/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 22 czerwca 1998 r. ustanawiającej procedurę udzielania informacji dotyczących norm i przepisów technicznych, tzw. dyrektywy informacyjnej (lub notyfikacyjnej), ale w porównaniu z dyrektywą zakres jest rozszerzony o normy i dokumenty normalizacyjne z obszaru usług.

Obowiązek udostępniania programu prac normalizacyjnych

Rozporządzenie nakłada na organizacje europejskie i krajowe jednostki normalizacyjne obowiązek ustalania i publikowania na stronie internetowej programu prac

* Instytut Techniki Budowlanej

normalizacyjnych, co de facto jest już od dawna praktyką. Koniecznością staje się informowanie o publikacji programu pozostałych europejskich organizacji i krajowych jednostek normalizacyjnych, a także Komisji Europejskiej. Natomiast Komisja Europejska będzie opracowywać roczny program prac normalizacyjnych, w którym wskaże priorytety uwzględniające długoterminowe strategie polityczne UE. Program będzie podstawą do wystąpienia do europejskiej organizacji normalizacyjnej z wnioskami o wydawanie tzw. mandatów. Europejskie organizacje normalizacyjne będą miały tylko miesiąc na decyzję o przyjęciu wniosku. Biorąc pod uwagę, że wiąże się to z uzyskaniem dofinansowania z Komisji Europejskiej i konsekwencjami finansowymi w przypadku niewywiązania się m.in. z terminów, czas na podjęcie decyzji jest krótki.

W porównaniu z Dyrektywą 98/34/WE bardziej rygorystyczne jest postanowienie dotyczące uwag do projektów zgłoszonych przez inne europejskie organizacje i krajowe jednostki normalizacyjne. W przypadku, gdy uwagi wskazują na potencjalny negatywny wpływ normy na rynek wewnętrzny, przed jej przyjęciem należy się skonsultować z innymi europejskimi organizacjami i krajowymi jednostkami normalizacyjnymi.

Działania na rzecz MŚP

Krajowe jednostki normalizacyjne mają obowiązek wspierania i ułatwiania dostępu do norm i prac normalizacyjnych małym i średnim przedsiębiorstwom (MŚP). Należy jednak pamiętać, że podany w art. 6 rozporządzenia katalog działań stanowi **wyłącznie** możliwe do wykorzystania opcje. Nie jest więc katalogiem obowiązkowych i jedynie możliwych działań. Krajowe jednostki normalizacyjne mają obowiązek wymieniać się informacjami na temat stosowanych praktyk i przekazywania europejskim organizacjom sprawozdań z działań realizowanych na rzecz MŚP. Rozporządzenie zawiera również postanowienia dotyczące wspierania i ułatwiania udziału w normalizacji na poziomie europejskim: małych i średnich przedsiębiorstw, organizacji konsumenckich, organizacji zajmujących się ochroną środowiska oraz kwestiami społecznymi. Wskazany jest zakres, w jakim uwzględnienie opinii tych grup jest konieczne. Warto podkreślić, że chodzi przede wszystkim o organizacje reprezentujące wymienione grupy i otrzymujące dofinansowanie z Komisji Europejskiej. Kryteria, na podstawie których można je uzyskać, określone są w Załączniku III Rozporządzenia i dlatego potocznie nazywa się je „organizacjami z Załącznika III”.

Rozporządzenie w całości zastępuje Decyzję 1673/2006/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 24 października 2006 r. w sprawie finansowania normalizacji europejskiej. Celem było uproszczenie przepisów, ale jednocześnie **zaostrożono kryteria wypłacania dotacji**. Warunkiem jest terminowe wykonanie prac (zgodnie z terminami wskazanymi we wnioskach o normalizację) oraz właściwy udział MŚP i innych zainteresowanych stron w pracach. Jak już wcześniej wspomniano, dofinansowanie mogą również uzyskać organizacje z Załącznika III rozporządzenia.

Formalne zastrzeżenia do norm zharmonizowanych

Nie zmieniają się zasady dotyczące zgłaszania formalnych zastrzeżeń do norm, ale zmieniają się podmioty uprawnione do ich zgłaszania. Oprócz państw członkowskich prawo ma Parlament Europejski, natomiast utraciła je Komisja Europejska. Zgodnie z rozporządzeniem, w przypadku gdy państwo członkowskie lub Parlament Europejski uważa, że norma zharmonizowana nie spełnia w całości wymagań określonych w prawodawstwie UE, a wymagania te norma ma obejmować, wówczas informuje o tym Komisję Europejską, która po konsultacji z komitetem utworzonym na mocy prawodawstwa harmonizacyjnego UE (o ile taki komitet istnieje) lub po konsultacji z ekspertami branżowymi podejmuje decyzję o:

- opublikowaniu lub nieopublikowaniu w Dzienniku Urzędowym UE odniesień do danej normy zharmonizowanej ewentualnie ich opublikowaniu z ograniczeniami;
- utrzymaniu bądź utrzymaniu z ograniczeniami odniesień do danej normy zharmonizowanej w Dzienniku Urzędowym UE lub wycofaniu z niego tych odniesień.

Informacje o normach zharmonizowanych, które są przedmiotem decyzji dotyczących zastrzeżeń do norm zharmonizowanych, Komisja publikuje na swojej stronie internetowej, a także powiadamia o tym daną europejską organizację normalizacyjną, zwracając się w razie potrzeby z wnioskiem o nowelizację danych norm zharmonizowanych.

Identyfikacja specyfikacji technicznych TIK kwalifikujących się do powoływania

Państwo członkowskie lub Komisja Europejska może złożyć wnioski o identyfikację specyfikacji technicznych TIK (specyfikacje z dziedziny technologii informacyjno-komunikacyjnych), które nie są normami krajowymi, europejskimi ani międzynarodowymi i które mogą być powoływane w zamówieniach publicznych. Decyzję podejmuje się po konsultacjach m.in. z europejską wielostronną platformą ds. normalizacji ICT, w skład której wchodzi przedstawiciele państw członkowskich, europejskie organizacje normalizacyjne i zainteresowane strony. Specyfikacje muszą spełniać kryteria określone w Załączniku II rozporządzenia. Są to m.in. akceptacja rynkowa, spójność (brak sprzeczności z normami europejskimi), opracowanie przez organizacje spełniające kryteria otwartości, konsensu, przejrzystości. Rozporządzenie umożliwia również cofnięcie identyfikacji specyfikacji, jeśli dokument przestanie spełniać kryteria określone w Załączniku II.

Podsumowanie

Rozporządzenie nr 1025/2012 z jednej strony porządkuje i zbiera przepisy rozrzucone dotychczas w różnych aktach prawnych, ale z drugiej ingeruje bezpośrednio w działalność europejskich organizacji – prywatnych, niezależnych europejskich stowarzyszeń i nie chodzi tu tylko o obowiązek składania raportów Komisji Europejskiej z realizacji poszczególnych artykułów rozporządzenia. Jest to dodatkowe obciążenie administracyjne dla europejskich organizacji normalizacyjnych i krajowych jednostek normalizacyjnych.